

## **TA'LIM JARAYONINI INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TASHKIL ETISH**

**Turakulov Xamidullo Shamsiddinovich**

Islom Karimov nomidagi TDTU Qo'qon filyali materialshunoslik va aniq fanlar kafedrasida katta o'qituvchisi, PhD.

Ta'lim sohasidagi islohotlar kundan-kunga kuchayib, ularni amalga oshirish uchun qonunlar va qarorlar qabul qilinmoqda. Bu borada olib borilayotgan islohotlar ta'lim tizimida ishlayotgan o'qituvchilarni quvontiribgina qolmay, ulardan darslarni zamon talablari asosida tashkil etib, o'z xizmat vazifalariga ikki karra mas'uliyat bilan yondashish vazifasini yuklaydi.

Darhaqiqat, bugungi kun kechangi kun emas! Bugungi yoshlarga yangi, zamon talablariga mos, dunyo tajribasini qo'llagan holda dars bermog'imiz darkor. Yoshlarni mantiqiy tafakkurini shakllantirish, ularning aqliy savodxonligini oshirish, tafakkurini rivojlantirib boruvchi bilimlar berish lozim. Shuningdek, ularni o'zligini anglash, boshqalar bilan muloqotda o'zini tuta bilish, o'zgalar fikrini o'qish, erkin fikrlay olish va uni dadil bayon qilishga o'rgatish lozim. Buning uchun dunyo tajribasini o'rganib, ilg'or, pedagogik va innovatsion texnologiyalarga asoslangan darslarni tashkil etish, yangidan-yangi interfaol metodlardan foydalangan holda yuqori natijalarga erishish zarur.

Ta'lim jarayonida interfaol usullardan foydalanish – ta'limning sifat va samaradorligini oshirishga, o'quvchilarni bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularni o'z ustida ishlashga, berilgan materialni mustaqil o'rganib, tahlil qilish va xulosalarni keltirib chiqarishga o'rgatadi.

Bugungi shiddat bilan rivojlanib borayotgan ushbu zamonda, ta'limda ham yangicha innovatsion metodlardan foydalanib darslarni tashkil etish davr talabidir.

Innovatsion ta'lim texnologiyasi - bu o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, o'quv-uslubiy faoliyat uchun eng yaxshi sharoitlarni yaratish uchun mavjud usul va vositalarni yangi yoki sifat jihatidan takomillashtirishni nazarda tutadigan o'quv jarayoni.

O'quv-tarbiya jarayonida pedagogik texnologiyalarning to'g'ri joriy etilishi tarbiyaviy va mafkuraviy ishlar organlari ofitserlarining bu jarayonda asosiy tashkilotchi yoki maslahatchi sifatida faoliyat yuritishiga olib keladi. Har qanday pedagogik texnologiyaning o'quv-tarbiya jarayonida qo'llanilishi shaxs tabiatidan kelib chiqqan holda shaxsiy tarkibni kim tarbiyalayotganligi hamda tarbiyaviy va mafkuraviy ishlar organlari ofitserlari kimni tarbiyalayotganiga bog'liq.

Interfaol ta'lim, interfaol uslublar muntazam muloqotga asoslangan uslublar tizimi bo'lib, yoshlarning hamkorlikdagi va faol ishtirokidagi ta'lim va uslublar tizimi hisoblanadi. Boshqacha aytganda, o'qitishning interfaol uslublari - bilish va kommunikativ faoliyatni tashkil etishning maxsus shakli bo'lib, unda ta'lim oluvchilar bilish jarayoniga jalb qilingan bo'ladilar, ular biladigan va o'ylayotgan narsalarni tushunish va fikrlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu uslublarning o'ziga xosligi shundaki, ular faqat tarbiyaviy va mafkuraviy ishlar organlari ofitserlari va shaxsiy tarkibning birgalikda faoliyat ko'rsatishi orqali amalga oshiriladi.

O'quv jarayonidagi pedagogik texnologiya — bu aniq, ketma-ketlikdagi yaxlit pedagogik jarayon bo'lib, yoshlarning ehtiyojidan va texnik imkoniyatlardan kelib chiqqan holda bir maqsadga yo'naltirilgan, oldindan puxta loyhalashtirilgan va kafolatlangan natija berishiga qaratilgan pedagogik jarayondir.

Pedagogik maqsadning amalga oshishi va kafolatlangan natijaga erishilishi uchun hamkorlikdagi faoliyat, qo'yilgan maqsad, tanlagan mazmun, uslub, shakl, vositaga, ya'ni texnologiyaga bog'liq.

Boshlang'ich sinf darslarini innovatsion texnologiyalar asosida tashkil etish uchun o'qituvchi o'z oldiga maqsad qo'yib olishi lozim. Darslarni kimga qanday o'taman, nimani o'taman,

qachon o'taman, nimadan foydalanaman, qanday foydalanaman, nimaga erishaman kabi savollarni puxta rejalashtirgan darslarni tashkil etish lozim. Buz quyida ba'zi usullarni ko'rsatib o'tamiz.

Darslarda innovatsion texnologiyalardan foydalanish.

1. Eng avvalo o'qituvchi o'z oldiga maqsadni to'g'ri qo'ya olishi va bu maqsadga erishish yo'nalishini tanlashi lozim. Boshlang'ich sinf darslarda innovatsion texnologiyalardan foydalanishda biz uchta maqsadni belgilab oldik:

a) interfaollikni oshirish. Boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning faolligini oshirish ta'minlash, o'quvchi-o'qituvchi va o'quvchi-o'quvchi munosabatlarini shakllantirish dars samaradorligini oshishiga xizmat qiladi;

b) motivatsiyani rivojlantirish. Motivatsi bu o'quvchilarni ta'lim olish, maqsadga erishish uchun turtki, ya'ni o'quvchining o'qishga bo'lgan ishtiyoqini oshirishga xizmat qiluvchi kuchdir;

c) barchani qamrab olish. O'qituvchi innovatsion texnologiyalardan foydalanib barcha o'quvchi bilan ishlash, ularni nazorat qilish, boshqarish va baholashga erishish.

2. Dars maqsadlariga erishish uchun o'z oldimizga vazifalarni belgilab olamiz. Bu maqsadlarni amalga oshirishda axborot kommunikatsiya texnologiyalari eng yaxshi yordamchi bo'la oladi. Shuni yodda tutish lozimki AKT texnologiyalari hamma joyda bir xilda emas. Shuning uchun maqsadlarni bir xil texnologiya bilan amalga oshirib bo'lmasligi holati namoyun bo'ladi. Vazifalarni holatlardan kelib chiqib quyidagilarga ajratamiz:

a) AKT bilan ta'minlanmagan guruhlariga;

b) AKT qisman ta'minlangan guruhlarda, ya'ni kompyuter, videoproyektor (elektron doska, televizor, printer), mobil telefon (o'qituvchining shaxsiy qurilmasi bo'lsa ham) kamida bitta bo'lsa;

c) AKT to'liq ta'minlangan guruhlarda, ya'ni barcha o'quvchilarda kompyuter yoki mobil vositalar mavjud, shuningdek, kompyuter, videoproyektor, mobil telefon bo'lishi nazarda tutiladi.

3. Vazifalardan kelib chiqib ularni amalga oshirish vositalarini ham uchga ajratib oldik:

a) darslik, o'quv-uslubiy qo'llanma;

b) elektron darslik, o'rgatishga mo'ljallangan dasturiy ta'minot, ko'rgazmali vositalar;

c) elektron doska, elektron daftarlar, kompyuter, I pad, planshet, telefon-smartfonlar.

4. Dars materiallari va jihozlari tanlandi. Endi bizga darslarni samarali tashkil etish uchun innovatsion usul-texnologiya kerak bo'ladi. Buni ham alohida qismlarga ajratib olsak:

a) "Eng yaxshi yordamchi o'qituvchi", "Juftlikda(hamkorlikda) ishlash", "O'z-o'zini boshqarish";

b) Multimedia dasturlari, taqdimot muharrirlari, "Pliks" dasturi(platformasi);

c) "Kahoot!", "Mentimeter", "Zoom", "iSpring QuizMaker" va mobil ilovalar.

Ushbu innovatsion texnologiyalardan foydalanish oldimizga qo'ygan vazifalarni bajarib, o'z maqsadimiz - o'quvchilarni motivatsiyasini rivojlantirib, o'quvchi va o'qituvchilarning o'zaro muloqotini ta'minlashga erishamiz, shuningdek, barcha o'quvchilarni nazorat qilib, baholab, ular bilan darslarni samarali tashkil etilishini ta'minlaymiz.

#### **Foydalanilgan adabiyotlar.**

1. Sh.M.Mirziyoyev. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak.// - O'zbekiston. - T.: 2017.

2. Google classroom как способ организации дистанционного обучения // Материалы к вебинару «Организация дистанционного обучения на Google Classroom».

– 23 марта, 2020 г.

3. Shuhratovich, Shirinov Feruzbek. "TA'LIM JARAYONIDA AN'ANAVIY VA NOAN'ANAVIY TA'LIM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH." *PEDAGOG* 6.6 (2023): 303-307.

4. Shuxratovich, Shirinov Feruzjon. "THEORETICAL AND DIDACTIC FOUNDATIONS OF THE DISTANCE EDUCATION SYSTEM." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11.12 (2023): 66-71.

5. Rakhmankulova, N. K. (2022). METHODS OF TEACHING MATHEMATICS IN EDUCATION. In *ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ* (pp. 15-17).

6. Shuxratovich, Shirinov Feruzjon. "PROSPECTS OF USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATION." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 11.12 (2023): 60-65.